

Terve ja sairas syyllisyys
Luento STI:ssä 22.2.2006
Sirpa Knuutila

- kyky tuntea syyllisyyttä on normaali ja terve asia, se on ihmisyyden tunnusmerkki
- syyllisyydentunne on kipua ja pahaa oloa mielen ja tunteen alueella, se saa ihmisen puolustautumaan, kaunistelemaan asioita, jopa valehtelemaan, pakenemaan (1. Moos. 3:8, 10–13)
- **miksi syyllisyydentunteita?**
- moraali: kysymys oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta – väärät teot, joista seuraa syyllisyys
- kristillinen ihmiskäsitys: ihmisen vastuullinen asema ihmisten ja ennen kaikkea Jumalan edessä; syntiinlankeemus – syyllisyys
- **erilaiset näkökulmat syyllisyyteen:**
- psykologia: syyllisyydentunteet ja niiden osuus ihmisen käyttäytymisessä, niiden vaikutus persoonallisuuteen ja elämään yleensä
- psykiatria: sairast, tekoihin nähden epäsuhteiset syyllisyydentunteet (liika syyllisyys – puuttuva syyllisyys)
- oikeustiede: lainkäyttö: teot oikeita tai väärä; oikeuspsykiatria
- teologia: omantunnon toiminta (varoittaa, nuhtelee, syyttää), synti-käsite, syyllisyys ja synnintunto (= rikkomuksen tunnistaminen, tunnustaminen ja anteeksipyyttäminen) Jumalan edessä, syyllisyys Jumalan ratkaistavissa, synti rikkomus Jumalaa vastaan, aina, ja syyllisyyttä hänen edessään
- kahdenlaista **syyllisyyttä, oikeaa ja väärää:**
- **oikea, terve syyllisyys** on tietoisuutta siitä, että on tehnyt väärin, väärä teko on nimettävissä, syyllisyydentunne voi auttaa lopettamaan vääryydet ja korjaamaan virheet
- omassatunnossa puhuu Jumalan ääni, omatunto vaatii meitä tekemään sitä, minkä tiedämme oikeaksi ja kieltää tekemästä sitä, minkä tiedämme vääräksi; Jumala ilmoittaa Sanassaan, mikä on oikeaa ja väärää, omantunnon toiminta osoittaa, että olemme jatkuvasti Jumalan kasvojen edessä (Kristinoppi § 16, 21–25, 66–77)
- sovinnon etsiminen ja väärin tekojen katuminen, anteeksipyyttäminen 1. Joh. 1:7, 9–10 (totuus, valo); Matt. 5:23–25 (riitojen sopiminen); anteeksiantamisprosessi voi olla tunnetasolla pitkään kestävä, mutta anteeksipyyttäminen (joka usein vaatii nöyryyttä) ja -saaminen vapauttavat molemmat osapuolet syytöksistä ja jatkuvista rangaistuksen vaatimuksista, syyllistämisestä, syyllisyydentunteista, vihasta ja katkeruudesta ja palauttavat yhteyden
- anteeksiantaminen ei merkitse koskaan vääryyden hyväksymistä, vaan sitä, että teon tekijä armahdetaan
- ripin merkitys
- **väärä, sairas syyllisyys** tarkoittaa sitä, että henkilö kokee syyllisyyttä, vaikkei tiedä, mitä on tehnyt väärin, tämä tunne saa ihmisen kokemaan: olen väärä tai vääränlainen (häpeä)

- anteeksipyyttäminen tai -antaminen ei auta, ei myöskään rippi, koska ei ole konkreettista anteeksipyydettävää tai -annettavaa asiaa, tähän liittyy häpeä: ei ole ollut tervetullut elämään, ei ole lupaa olla olemassa omana itsenään, syyttömästä voi tulla syyllinen, uhri
- on tunne syyllisyydestä, mutta ei oikeata syyllisyyttä
- väärä syyllisyys ei niinkään omien tekojen tulosta, vaan muiden tekojen seurausta, josta seuraa häpeä, syyllistäminen
- liialliset syyllisyydentunteet joissakin psyykkisissä häiriöissä (esimerkiksi masennus)
- neuroottinen syyllisyys: lapsella on tarve omaksua ympäristön käskyt ja kiellot – pakko totella, syyllistäminen esimerkiksi kasvatuksessa – syyllisyydentunteet – elämän rajoittaminen
- väärä syyllisyys tunne-elämän vamma, parantumiseen tarvitaan paljon rakkautta, hyväksyntää ja aikaa, totuuden ymmärtämistä omasta elämästä – tavoitteena itsensä arvostaminen ja hyväksyminen sekä oikean, aidon syyllisyyden tavoittaminen ja myös siitä vapautuminen
- väärä syyttömyys: tunne-elämän vamma: ei syyllisyydentunteita siitä, mitä on tehnyt väärin, psykopatia / persoonallisuushäiriö

Väärät teot

	on		ei ole
syylli syyden- tunteet	on	oikea syyllisyys - tekeminen - sovituksen tarve - tarve anteeksiantoon - synnintunto, rippi - masennus	väärä syyllisyys oleminen (häpeä) alemmuus, huonomuus hylätyksi tulemisen tuntu
	ei ole	väärä syyttömyys - psykopaatti - paatumus	oikea syyttömyys - Jumalan armo, anteeksianto - totuus, rakkaus - vapaus, ilo seuraavat

- **ohjeita sielunhoitajalle:**
- sielunhoitaja on ”Barnabas” (”kehotuksen poika”): rohkaisija, lohduttaja, rinnalle asettuja, puolustaja, auttaja (Room.12:8; Ap. t. 4:36)
- 2. Kor. 1:24 – ”me yhdessä autamme teitä teidän iloonne”
- Ef. 4:15 – ”totuutta noudattaen rakkaudessa”
- 1. Tim. 4:16 – ”valvo itseäsi ja opetustasi”